

perquè d'Alginet, que és a mig camí d'Almussafes a Carlet, es diu allí mateix que és a prop d'Aljanet i de *Almançaphes*.

En altres docs. antics veiem que es dona carta a Almussafes a fur de València, en l'a. 1251 (*EEMCA* III, 272); «termino de *Almuçafis*» 1273 (Huici II, 356); «*Almusafes* i Benifayó» 1276 (MtzFerrando, *Doc. Val. ACA* II, 72); 1284 (id., id. II, 2095); *Almuçafes* 1286 (*ACA*, reg. 66, f° 149). Encara que en doc. de 1278, p. p. Soldevila (*Pere el Gran* I, 2.ª part, A-26.70) s'ha imprès *Almusapher*, és clar que aquest hapax és err. per *-aphes*. A la *Brama dels Lauradors*, fi S. xv: «-- Godella, / Albal, Alfafar, Patraix y Gilvella, / y d'Almuçafes, també d'Alboraya ---» v. 109. Biblgr. en *Lz. Vargas* c. 1774, II 49 i III 42. *SSiv.* dona cites de la localitat en els anys 1238, 1286, 1348, 1351; en el segle XVII tenia 80 cases de cristians, i en troba variants com *Almançofes*, *Almaçofes*, *Almacoff*, sense precisar en quina data.

ETIM. Que és arabisme, salta a la vista; i sembla clar que és la mateixa localitat que ja es llegeix en lletres aràbigues en dos autors magrebins, en la forma *al-monşaf* en Abensaïd i en Almakkarî, cites d'Alemaný, *Geogr. Reino de Val.*, p. 43; segons la cita d'Asín (*Contr.* 72) el passatge d'Abensaïd porta «qarya *al-manşaf*, min qurá *balânsiyya*», o sigui 'Palqueria d'al-m. de la qora o rodalia de València'. Localització bastant precisa, que no pot deixar gaire dubte, atesa la gran igualtat dels noms, que és referenci a Almussafes, com assegura Asín; Alemany més aviat en dubta però sense allegar raons; de les vocals no estem tan segurs, car tant la *o* d'Alemaný com la *a* d'Asín podrien ser suposició d'aquests erudits.

Sembla que hem de donar la raó a l'etimologia d'Asín: àr. *al-manşaf* 'mig camí, la meitat del camí'. Es tracta, en efecte, d'un mot pan-aràbic, de l'arrel *nşf* 'ser a la meitat, a mig camí, partir en meitats, ser equitatiu'; és de l'àr. de tots temps, ja a l'Alcorà hi ha el verb *nşf* 'pendre la meitat', i el subst. *nişf* 'meitat' (Penrice, 174b). El subst. abstracte *manşaf* figura en les 1001 *Nits*, i alguna altra font vulgar, si bé en accs. figurades (Dozy, *Suppl.* II, 680b); també en *RMa* «dimidiare, dimidium: *naşaf*, *nişf*» (347.11, 12, 191); i també hi he vist *munâşif* «particeps» i no sé si també *manşaf*, que és justament «le milieu du chemin» en diccionaris clàssics; *naşaf* «partir en dos partes» *PAlc* 333.37.

Com és sabut (Dozy-Eng., p. 184) l'àrab d'Espanya substituïa *ma-* per *mu-* en els *nomina loci*. Com hem vist, hi ha encara *Alman(n)çafes* amb *ma* a quatre dels passatges del *Rept.*, en dos d'ells, *-man-* amb la *n* mantinguda, si bé ja *Almuç-* en d'altres; i hi ha *Almaçaff* en singular i masculí en un d'ells (p. 180). Podria sorprendre la forma, quasi sempre en plural, *almussafes*, però s'explica perquè eren dues alqueries bessones, comprecien les pp. 285 i 374. També podria inspirar dubtes la desaparició de la *n* darrere de *m-*, com sigui corrent que en els mots en *ma-* la nasalitat es propagui (*mangrana*, *mançana*) i no ho és en català que *-ns-* se simplifiqui en *-ss-*; no obstant això s'esde-

vingué justament en alguns arabismes davant sibilant (potser ajudant-hi la ultracorrecció d'allò); recordem els *manzal* 'hostal' que han donat *Massal-* (*Massalfassar*, *Massalavés*, *Massalart*, *Massalió*).

La denominació 'el mig camí' s'explica pel fet que *Almussafes* és precisament a mig camí de València a Cullera, que en temps dels moros abraçava també la població de Sueca; i a poc més de mig camí de València a Alzira. O sigui, les capitals de la zona del Xúquer; i el port de Cullera era l'embarc i desembarc obligat dels moros valencians lligats amb Àfrica.

En definitiva, doncs, es poden eliminar tots els esdrúpols i dubtes, que no vaig poder reprimir algun temps, per mor de les moltes falsificacions avalades per Asín en el seu dolent llibret *Contr.* Potser podem admetre que a la reducció de *ns* > *s* en aquest cas pogué contribuir la influència d'altres mots com *manzal* > *Massal-* i algun de gènesi i de significat menys clars com el que trobem en *RMa*: *masáfa* «spacium» (*RMa* 185, 586), explicable com a derivat d'una arrel *şwf*, arrel molt menys coneguda, poc documentada i de significats heterogenis: probablement de creació secundària; i potser, al capdavall, resulta aquest *masáfa* d'una alteració morisca del mot que ens interessa.

Endemés, no hi ha altra etimologia. Ribera ja va denunciar (*Dis. Op.* II) com dolenta una etimologia pseudo-aràb. d'Escolano (que deu ser la que accepta *SSiv.* 189), infundada en àrab i absurda fonèticament. Tampoc hi ha base per relacionar amb *Mossejre* de Tivissa, o *Musáfir*, personatge coetani d'Abderràhman I.

L'ALMUSSAI pda. de Tíbi (xxxv, 195.15). Potser d'un adj. *mūsāi*, deriv. nisba de *Mūsā* 'Moisés', 'moro Mussa'; 'mosaic', 'manat per Moisés'; encara que la forma documentada a Algèria sigui *Mūsāwi* però *mūsāi* és la forma normal; i l'accent reculava en les nisbes de penúltima llarga.

ALMUSSSENT pda. del te. de Sella (Marina d'Alacant), pron. *almuśent*, amb una notable i decidida è oberta (xxxv, 102) que de per si ja prova que no pot ser NL romano-mossàrab del tipus de *Lutxent*, *Par-sent*, *Ontinyent*. Tampoc podria lligar amb *Almussai* per la fonètica ni per la situació (n'és uns 30 k. lluny); ni cap dels dos amb *Museros* (de *-ss-* sonora). Pot ser participi *al-muśamit* 'el qui calla, el silenciós', el de forma III de l'arrel *şmt* «tacere, taciturnus, silencium» *RMa* (doc. en les diverses formes 580, 601.4f.), *PAlc* (callar con otros 120.24, *callado*, *callamiento* 135.11, 135.13). En rigor també es podria partir de *muśammit* part. de la segona forma (ben documentada en *RMa* i en els diccs. clàssics).

Car, en les paraules d'aquesta estructura, el vulgar magrebí i hispanoàrab suprimia la *i* postònica; veg. l'etimologia del *Benissamt* > *Balansat* eivissenc (*E. T. C.* II, 232; *Onom.* I, 57 < *beni-şamit* 'fills del Taciturn'). I es concep que abans de perdre la *i* postònica la *ā* es pronunciés *ē* per imela i metafonía.

Aló, Alona, V. Santaló, Fontalona